

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена рада

Протокол № 1 від

Голова вченої ради

О. В. Яковлева

АНАЛІЗ РИНКІВ ТА КОНКУРЕНТНА ПОЛІТИКА

ВАРІАТИВНА ОСВІТНЯ КОМПОНЕНТА

СИЛАБУС

для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

за спеціальністю 051 "Економіка"

за освітньою програмою

"Економіка"

Є.В. Болотіна, 2024 рік

bolotina@kibit.edu.ua

СХВАЛЕНО

Кафедра економіки та підприємництва

Протокол № 1 від 30.09.2024

Зав. каф.

 Т.І. Пішеніна

Київ, 2024

Силабус вибіркової освітньої компоненти «Аналіз ринків та конкурентна політика» для студентів освітньої програми «Економіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальностями 051 Економіка, галузі знань 05 Соціальні і поведінкові науки.

Розробник: Є.В. Болотіна, к. філос. н., доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва Київського інституту бізнесу та технологій

Силабус затверджений на засіданні кафедри економіки та підприємництва

Протокол № 1 від «30» 08 2024 року

Завідувач кафедри Т.І. Пішеніна

© Є.В. Болотіна, 2024 рік,
© КІБІТ, 2024 рік

1. Анотація курсу

Місце освітньої компоненти «Аналіз ринків та конкурентна політика» в програмі навчання: дисципліна входить до варіативної частини (за вибором студентів).

Засоби оцінювання - підсумковий залік, який проводиться у формі виконання тестових завдань, теоретичних питань.

Форма навчання	Семестр	Кредити ECTS	Години	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	СРС	Залік
Денна	2	4	120	18	18	84	2
Заочна	2	4	120	6	6	108	2

Мова навчання: українська.

Пререквізити - "Мікроекономіка", "Макроекономіка", "Економіка підприємства", "Статистика", "Маркетинг", "Фінанси", "Менеджмент".

Постреквізити - науково-дослідне стажування, підготовка кваліфікаційної роботи та її захист.

2. Мета курсу

Мета навчальної дисципліни - формування у студентів системи професійних компетентностей щодо концептуальних основ функціонування та розвитку ринку з метою обґрунтування та прийняття ефективних управлінських рішень щодо подолання негативних явищ ринкового середовища та використання можливостей його розвитку.

Для досягнення мети були поставлені такі основні **завдання**:

- засвоєння знань та набуття практичних навичок щодо типу ринкового середовища, основних кон'юнктурних чинників макро- і мікросередовища підприємства;

- засвоєння теоретичних аспектів та опанування практичних навичок застосування різних видів аналізу ринкового середовища (фундаментального, технічного, рейтингового, статистичного та експертного);

- отримання практичних навичок щодо аналізу слабоструктурованого та багатоваріантного ринкового середовища;

- знайомство студентів з основними методами аналізу конкурентного середовища в різних галузях;

- вивчення принципів формулювання та реалізації стратегій, а також прийняття рішень суб'єктами ринку на основі конкурентного аналізу;

- створення у студентів цілісного уявлення про функції та особливості конкурентної політики в різних правових системах;

- визначення економічної ролі держави в реалізації політики підтримки конкуренції.

Об'єктом навчальної дисципліни виступають процеси функціонування та розвитку ринкового середовища в умовах конкурентності.

Предметом навчальної дисципліни є методи та інструменти оцінки та аналізу ринкового середовища.

При вивченні дисципліни «Аналіз ринків та конкурентна політика» здобувачі вищої освіти набувають такі компетентності (здатність):

Інтегральна компетентність (ІК). Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

СК12. Здатність до системного мислення, застосування методології системного аналізу для дослідження складних проблем різної природи, методів формалізації та розв'язання системних задач, що мають суперечливі цілі, невизначеності та ризику.

СК13. Здатність здійснювати аналіз позиції підприємства у конкурентному середовищі.

ПРН01. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН02. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН07. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН08. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПРН11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН16. Виконувати розрахунки показників конкурентоспроможності продукції та підприємства і, на їх основі, формувати стратегію управління розвитком організації

Програма навчальної дисципліни «Аналіз ринків та конкурентна політика» складається з **9 тем**.

3. План лекційних та семінарських занять та завдання до СРС

Основні підручники/посібники цього курсу:

1. Андрощук Г.О., Шкляр С. В. Конкурентне право: захист від недобросовісної конкуренції : Науково-практичне видання. Київ: Юстініан, 2012. 472 с.
2. Борисенко З.М. Основи конкурентної політики: Підручник / З.М. Борисенко. К.: Таксон, 2015. 704 с.
3. Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Ун-т економіки та права «КРОК», 2013. 272с.
4. Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.
5. Конкуренція і конкурентна політика : категорії та поняття / В.Д. Лагутін, О.О. Бакалінська, О.В. Вертелева та ін.; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. К.: Київ.нац.торг.-економ. ун-т, 2009. – 320 с.
6. Стратегічний аналіз галузі. Навчальний посібник / За ред. Лотуш О.Я. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 248с.
7. Салашенко Т. І. Аналіз ринків : опорний конспект. URL: [https:// www.ikt.hneu.edu.ua](https://www.ikt.hneu.edu.ua)
8. Салашенко Т. І. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Аналіз ринків". URL: [https://: www.ikt.hneu.edu.ua](https://www.ikt.hneu.edu.ua).
9. Филлюк Г.М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації: Монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 404 с.

Тема заняття (питання на лекцію)	Питання на семінарські заняття	Література
<p>Тема 1. Предмет і завдання дисципліни. Теорія конкуренції в ринковій економіці</p> <p>1.Конкурентна політика держави, як навчальна дисципліна.</p> <p>2.Теорія конкуренції в ринковій економіці.</p> <p>3.Загальна характеристика конкурентних відносин.</p> <p>4.Види конкуренції.</p> <p>5.Функції конкуренції.</p> <p>6.Конкуренція та монополія як об'єктивні властивості економіки.</p> <p>7.Захист конкуренції як діяльність держави. Об'єкти антимонопольного захисту.</p> <p>8.Правова природа підтримки та захисту конкуренції в Україні.</p>	<p>1.Конкуренція та монополія як об'єктивні властивості економіки.</p> <p>2.Захист конкуренції як діяльність держави.</p> <p>3.Об'єкти антимонопольного захисту.</p> <p>4.Рухливі сили ринку та інтенсивність конкуренції.</p> <p>5.Аналіз діяльності конкурентів.</p> <p>6.Нецінова конкуренція.</p> <p>7.Соціально-економічні функції системи захисту конкуренції.</p> <p>8.Зарубіжний досвід забезпечення змагальності в правилах ринкового господарювання.</p>	<p>1. Андрощук Г.О., Шкляр С. В. Конкурентне право: захист від недобросовісної конкуренції : Науково-практичне видання. Київ: Юстініан, 2012. 472 с.</p> <p>2.Борисенко З.М. Основи конкурентної політики: Підручник / З.М. Борисенко. К.: Таксон, 2015. 704 с.</p> <p>3.Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Ун-т економіки та права «КРОК», 2013. 272с.</p> <p>4. Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.</p>
<p>Тема 2. Фундаментальні основи стратегічного аналізу галузі. Стратегічна сегментація та аналіз динаміки галузі.</p>	<p>1. Види цінового сегментування в галузі.</p> <p>2.Економічні характеристики галузевого середовища.</p>	<p>1. Конкуренція і конкурентна політика : категорії та поняття / В.Д. Лагутін, О.О. Бакалінська, О.В. Вертелева та ін.; за заг. ред.</p>

<p>1. Концептуальні засади стратегічного аналізу. 2. Інформаційна база стратегічного аналізу. 3. Інструменти і методи стратегічного аналізу. 4. Методи прогнозування у стратегічному аналізі галузі. 5. Макросегментація та мікросегментація ринку. 6. Вертикальна і горизонтальна сегментація. 7. Види цінового сегментування в галузі.</p>	<p>3. Критерії виділення ринку. 4. Стратегії підприємства на різних фазах життєвого циклу галузі. 5. Чинники галузевої структури в життєвому циклі. 6. Побудова матриці сегментації галузі. 7. Ступень ефективності сегментації. 8. Матриця BCG як інструмент стратегічного аналізу сегментації товарного ринку.</p>	<p><i>В.Д. Лагутіна. К.: Київ.нац.торг.-економ. ун-т, 2009. – 320 с.</i> 2. <i>Стратегічний аналіз галузі. Навчальний посібник / За ред. Лотши О.Я. Тернопіль: Економічна думка, 2019 248 с.</i> 3. <i>Салашенко Т. І. Аналіз ринків : опорний конспект. URL: https://www.ikt.hneu.edu.ua</i></p>
<p>Тема 3. Стратегічний аналіз і оцінка ступеня конкуренції в галузі. 1. Методи конкурентного аналізу в галузі. 2. Показники оцінки рівня конкуренції в галузі. 3. Модель «5 сил Портера». 4. Аналіз конкуренції і загроз з боку появи нових фірм в галузі. 5. Аналіз конкуренції і загроз з боку товарів-субститутів. 6. Аналіз конкуренції і загроз з боку постачальників та покупців.</p>	<p>1. Показники оцінки рівня конкуренції в галузі. 2. Модель «5 сил Портера». 3. Аналіз і оцінка внутрігалузевої конкуренції. 4. Побудова карти стратегічних груп конкурентів у галузі. 5. Матриця McKinsey, як інструмент аналізу конкурентних позицій фірми.</p>	<p><i>1. Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2013. 272с.</i> 2. <i>Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2015. 480 с.</i> 3. <i>Конкуренція і конкурентна політика : категорії та поняття / В.Д. Лагутін, О.О. Бакалінська, О.В. Вертелева та ін.; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. К.: Київ.нац.торг.-економ. ун-т, 2009. – 320 с.</i></p>
<p>Тема 4. Конкурентна політика в системі інструментів державного регулювання економіки 1. Конкурентна політика як одна з форм державного регулювання національної економіки. 2. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин. 3. Необхідність формування державної конкурентної політики як окремого цілісного напрямку економічної політики. 4. Конкурентна політика, як найскладніший вид економічної політики.</p>	<p>1. Конкурентна політика як складова економічної політики держави. 2. Економічна конкуренція, як ринкова конкуренція. 3. Суть конкурентного регулювання, що спрямоване на підтримання раціональної ринкової структури. 4. Формування ефективної конкурентної поведінки підприємств.</p>	<p><i>1. Стратегічний аналіз галузі. Навчальний посібник / За ред. Лотши О.Я. Тернопіль: Економічна думка, 2019 248 с.</i> 2. <i>Салашенко Т. І. Аналіз ринків : опорний конспект. URL: https://www.ikt.hneu.edu.ua</i> 3. <i>Салашенко Т. І. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Аналіз ринків". URL: https://www.ikt.hneu.edu.ua.</i> 4. <i>Філюк Г.М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації: Монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 404 с.</i></p>
<p>Тема 5. Методи оцінки конкурентоспроможності 1. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності. 2. Якісні методи оцінювання. 3. Кількісні методи, що дають змогу оцінювати реальні шанси суб'єкта господарювання у конкурентній боротьбі за привабливі стратегічні зони господарювання.</p>	<p>1. Якісні методи оцінювання. 2. Кількісні методи, що дають змогу оцінювати реальні шанси суб'єкта господарювання у конкурентній боротьбі за привабливі стратегічні зони господарювання.</p>	<p><i>1. Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2013. 272с.</i> 2. <i>Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2015. 480 с.</i></p>

<p>4. Спеціальні методи оцінки, що дозволяють оцінити конкурентоспроможність підприємства за окремими аспектами його діяльності: виробничим, інноваційним, маркетинговим, фінансовим тощо.</p> <p>5. Комплексні методи оцінки конкурентоспроможності.</p> <p>6. Оцінка конкурентоспроможності інтегрованих структур бізнесу та суб'єктів господарювання.</p>	<p>3. Спеціальні методи оцінки, що дозволяють оцінити конкурентоспроможність підприємства за окремими аспектами його діяльності: виробничим, інноваційним, маркетинговим, фінансовим тощо.</p> <p>4. Комплексні методи оцінки конкурентоспроможності.</p> <p>5. Оцінка конкурентоспроможності інтегрованих структур бізнесу та суб'єктів господарювання.</p>	<p>3. <i>Конкуренція і конкурентна політика : категорії та поняття / В.Д. Лагутін, О.О. Бакалінська, О.В. Вертелева та ін.; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. К.: Київ.нац.торг.-економ. ун-т, 2009. – 320 с.</i></p>
<p>Тема 6. Діагностика управління конкурентною політикою підприємства</p> <p>1. Аналіз діяльності конкурентів як діюча система контролю.</p> <p>2. Аналізу підприємств-конкурентів, метою якої є визначення їх позицій, виявлення сильних і слабких сторін їх діяльності.</p> <p>3. Оцінка власних можливостей і розробка стратегії й тактики конкурентної поведінки на ринку.</p> <p>4. Оцінка конкурентного середовища підприємства.</p> <p>5. Напрями оцінки стратегічного потенціалу підприємства.</p> <p>6. Методичні основи оцінювання конкурентних переваг підприємства.</p>	<p>1. Аналіз діяльності конкурентів як діюча система контролю.</p> <p>2. Аналізу підприємств-конкурентів, метою якої є визначення їх позицій, виявлення сильних і слабких сторін їх діяльності.</p> <p>3. Оцінка власних можливостей і розробка стратегії й тактики конкурентної поведінки на ринку.</p> <p>4. Оцінка конкурентного середовища підприємства.</p> <p>5. Напрями оцінки стратегічного потенціалу підприємства.</p> <p>6. Методичні основи оцінювання конкурентних переваг підприємства.</p>	<p>1. <i>Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.</i></p> <p>2. <i>Конкуренція і конкурентна політика : категорії та поняття / В.Д. Лагутін, О.О. Бакалінська, О.В. Вертелева та ін.; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. К.: Київ.нац.торг.-економ. ун-т, 2009. – 320 с.</i></p> <p>3. <i>Стратегічний аналіз галузі. Навчальний посібник / За ред. Лотиси О.Я. Тернопіль: Економічна думка, 2019 248 с.</i></p>
<p>Тема 7. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентною політикою</p> <p>1. Конкурентна стратегія як концепція й система підпорядкованих їй дій підприємства, спрямованих на досягнення кінцевих цілей, що передбачають довгострокові дії.</p> <p>2. Конкурентні можливості підприємства з одержання конкурентних переваг над іншими підприємствами.</p> <p>3. Короткострокові тактичні ходи для адекватної й своєчасної реакції на ситуацію, яка необхідна для досягнення ринкового успіху.</p> <p>4. Плани конкурентної поведінки й надання додаткових цінностей для споживачів.</p>	<p>1. Конкурентна стратегія як концепція й система підпорядкованих їй дій підприємства, спрямованих на досягнення кінцевих цілей, що передбачають довгострокові дії.</p> <p>2. Конкурентні можливості підприємства з одержання конкурентних переваг над іншими підприємствами.</p> <p>3. Короткострокові тактичні ходи для адекватної й своєчасної реакції на ситуацію, яка необхідна для досягнення ринкового успіху.</p>	<p>1. <i>Андроциук Г.О., Шкляр С. В. Конкурентне право: захист від недобросовісної конкуренції : Науково-практичне видання. Київ: Юстініан, 2012. 472 с.</i></p> <p>2. <i>Борисенко З.М. Основи конкурентної політики: Підручник / З.М. Борисенко. К.: Таксон, 2015. 704 с.</i></p> <p>3. <i>Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Ун-т економіки та права «КРОК», 2013. 272с.</i></p> <p>4. <i>Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.</i></p>

<p>5.Умови формування конкурентної стратегії: визначення стратегічної мети підприємства та визначення типу конкурентної переваги.</p> <p>6.Стратегічна мета підприємства та масштаб конкуренції.</p>	<p>4.Плани конкурентної поведінки й надання додаткових цінностей для споживачів.</p> <p>5.Умови формування конкурентної стратегії: визначення стратегічної мети підприємства та визначення типу конкурентної переваги.</p> <p>6.Стратегічна мета підприємства та масштаб конкуренції.</p>	
<p>Тема 8. Конкурентна політика та політика у сфері малого та середнього бізнесу.</p> <p>1.Взаємозв'язок сучасної державної політики у сфері малого та середнього бізнесу з конкурентною політикою.</p> <p>2.«Деолігархізація», «детронізація олігархів» та «відкриття природних монополій»: їх суть, значення.</p> <p>3.Значення конкурентної політики та політики у сфері малого та середнього бізнесу в розвитку економіки.</p> <p>4.Ефективність конкуренції на ринках, де домінують МСП.</p> <p>5.Динаміка взаємовідносин між МСП і великими компаніями.</p> <p>6.Механізм формування конкурентної політики, яка враховує специфічні умови для функціонування малих і середніх підприємств в Україні.</p>	<p>1.Взаємозв'язок сучасної державної політики у сфері малого та середнього бізнесу з конкурентною політикою.</p> <p>2.«Деолігархізація», «детронізація олігархів» та «відкриття природних монополій»: їх суть, значення.</p> <p>3.Значення конкурентної політики та політики у сфері малого та середнього бізнесу в розвитку економіки.</p> <p>4.Ефективність конкуренції на ринках, де домінують МСП.</p> <p>5.Динаміка взаємовідносин між МСП і великими компаніями.</p> <p>6.Механізм формування конкурентної політики, яка враховує специфічні умови для функціонування малих і середніх підприємств в Україні.</p>	<p>1.Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2013. 272с.</p> <p>2. Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.</p> <p>3. Конкуренція і конкурентна політика : категорії та поняття / В.Д. Лагутін, О.О. Бакалінська, О.В. Вертелева та ін.; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. К.: Київ.нац.торг.-економ. ун-т, 2009. – 320 с.</p>
<p>Тема 9. Конкурентна політика ЄС</p> <p>1.Історія формування спільної конкурентної політики ЄС.</p> <p>2.Адаптація українського законодавства до правил ЄС.</p> <p>3.Дослідження правових засад співробітництва України та ЄС з питань захисту конкуренції відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.</p> <p>4.Визначення прогаліни українського конкурентного законодавства.</p> <p>5.Перспективи і тенденції розвитку правового забезпечення захисту конкуренції в Україні.</p> <p>6.Імплементация положень законодавства ЄС щодо вертикальних угод.</p>	<p>1.Історія формування спільної конкурентної політики ЄС. 2.Адаптація українського законодавства до правил ЄС.</p> <p>3.Дослідження правових засад співробітництва України та ЄС з питань захисту конкуренції відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.</p> <p>4.Визначення прогаліни українського конкурентного законодавства.</p> <p>5.Перспективи і тенденції розвитку правового забезпечення захисту конкуренції в Україні.</p>	<p>1. Андрущук Г.О., Шкляр С. В. Конкурентне право: захист від недобросовісної конкуренції : Науково-практичне видання. Київ: Юстініан, 2012. 472 с.</p> <p>2.Борисенко З.М. Основи конкурентної політики: Підручник / З.М. Борисенко. К.: Таксон, 2015. 704 с.</p> <p>3.Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Ун-т економіки та права «КРОК», 2013. 272с.</p> <p>4. Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.</p>

	6.Імплементація положень законодавства ЄС щодо вертикальних угод.	
--	---	--

Залік (підсумковий контроль)

Практичні завдання для СРС заочної форми

Тема	Практичні завдання	Література
<p>Тема 1. Предмет і завдання дисципліни. Теорія конкуренції в ринковій економіці</p> <p>1. Конкурентна політика держави, як навчальна дисципліна.</p> <p>2. Теорія конкуренції в ринковій економіці.</p> <p>3. Загальна характеристика конкурентних відносин.</p> <p>4. Види конкуренції.</p> <p>5. Функції конкуренції.</p> <p>6. Конкуренція та монополія як об'єктивні властивості економіки.</p> <p>7. Захист конкуренції як діяльність держави. Об'єкти антимонопольного захисту.</p>	<p>1. Розкрийте зміст поняття конкуренції в ринковій економіці.</p> <p>2. Визначте основні форми та критерії класифікація інвестицій.</p> <p>3. Визначте основні види конкуренції в ринковій економіці.</p> <p>4. Назвіть об'єктів і суб'єктів конкурентної боротьби.</p> <p>5. Надайте порівняльну характеристику ринків з т. з. конкурентної боротьби.</p> <p>6. Сформулюйте головні етапи формування конкурентної політики держави.</p> <p>7. Який зміст правової природи підтримки та захисту конкуренції в Україні.</p>	<p>1. Андрушук Г.О., Шкляр С. В. Конкурентне право: захист від недобросовісної конкуренції : Науково-практичне видання. Київ: Юстініан, 2012. 472 с.</p> <p>2. Борисенко З.М. Основи конкурентної політики: Підручник / З.М. Борисенко. К.: Таксон, 2015. 704 с.</p> <p>3. Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Ун-т економіки та права «КРОК», 2013. 272с.</p> <p>4. Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.</p>
<p>Тема 2. Фундаментальні основи стратегічного аналізу галузі. Стратегічна сегментація та аналіз динаміки галузі.</p> <p>1. Концептуальні засади стратегічного аналізу.</p> <p>2. Інформаційна база стратегічного аналізу.</p> <p>3. Інструменти і методи стратегічного аналізу.</p> <p>4. Методи прогнозування у стратегічному аналізі галузі.</p> <p>5. Макросегментація та мікросегментація ринку.</p> <p>6. Вертикальна і горизонтальна сегментація.</p> <p>7. Види цінового сегментування в галузі.</p>	<p>1. Наведіть приклади макросегментації та мікросегментації ринків.</p> <p>2. Наведіть приклади вертикальної і горизонтальної сегментація.</p> <p>3. Проаналізуйте інформаційну базу стратегічного аналізу ринкової економіці.</p> <p>4. Дайте визначення методам прогнозування у стратегічному аналізі галузі.</p> <p>5. Дайте визначення видів цінового сегментування в галузі. 6. В чому фундаментальні основи стратегічного аналізу ринкової галузі?</p>	<p>1. Конкуренція і конкурентна політика : категорії та поняття / В.Д. Лагутін, О.О. Бакалінська, О.В. Вертелева та ін.; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. К.: Київ.нац.торг.-економ. ун-т, 2009. – 320 с.</p> <p>2. Стратегічний аналіз галузі. Навчальний посібник / За ред. Лотии О.Я. Тернопіль: Економічна думка, 2019 248 с.</p> <p>3. Салашенко Т. І. Аналіз ринків : опорний конспект. URL: https:// www.ikt.hneu.edu.ua</p>
<p>Тема 3. Стратегічний аналіз і оцінка ступеня конкуренції в галузі.</p> <p>1. Методи конкурентного аналізу в галузі.</p> <p>2. Показники оцінки рівня конкуренції в галузі.</p> <p>3. Модель «5 сил Портера».</p> <p>4. Аналіз конкуренції і загроз з боку появи нових фірм в галузі.</p> <p>5. Аналіз конкуренції і загроз з боку товарів-субститутів.</p>	<p>1. Розкрийте зміст поняття стратегічний аналіз ринку.</p> <p>2. Розкрийте зміст поняття оцінка ступеня конкуренції в галузі.</p> <p>3. Надайте класифікацію показників оцінки рівня конкуренції в галузі.</p> <p>3. Розкрийте зміст основних загроз конкурентної</p>	<p>1. Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2013. 272с.</p> <p>2. Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.</p> <p>3. Конкуренція і конкурентна політика : категорії та поняття / В.Д. Лагутін, О.О. Бакалінська, О.В. Вертелева та ін.; за заг.</p>

6. Аналіз конкуренції і загроз з боку постачальників та покупців. 5. *Надайте характеристику загроз з боку товарів-субститутів.* ред. В.Д. Лагутіна. К.: Київ.нац.торг.-економ.ун-т, 2009. – 320 с.

6. *Розкрийте зміст конкуренції і загроз з боку постачальників та покупців.*

Тема 4. Конкурентна політика в системі інструментів державного регулювання економіки 1. *Назвіть основні інструменти державного регулювання економіки.* 1. *Стратегічний аналіз галузі. Навчальний посібник / За ред. Лотиси О.Я. Тернопіль: Економічна думка, 2019 248 с.*

1. Конкурентна політика як одна з форм державного регулювання національної економіки. 2. *Які критерії класифікації способів регулювання конкурентної боротьби з боку держави?* 2. *Салашенко Т. І. Аналіз ринків : опорний конспект. URL: <https://www.ikt.hneu.edu.ua>*

2. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин. 3. *Назвіть основні аспекти конкурентної політики держави.* 3. *Салашенко Т. І. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Аналіз ринків". URL: <https://www.ikt.hneu.edu.ua>.*

3. Необхідність формування державної конкурентної політики, як цілісного напрямку економічної політики. 4. *Основні тенденції формування державної конкурентної політики, як цілісного напрямку економічної політики.* 4. *Філюк Г.М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації: Монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 404 с.*

4. Конкурентна політика, як найскладніший вид економічної політики. 5. *Наведіть приклади різних форм складності процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин.*

Тема 5. Методи оцінки конкурентоспроможності 1. *Надайте характеристику методичних підходів до оцінки конкурентоспроможності.* 1. *Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2013. 272с.*

1. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності. 2. *Розкрийте зміст якісних і кількісних методів оцінювання шансів суб'єкта господарювання у конкурентній боротьбі.* 2. *Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2015. 480 с.*

2. Якісні методи оцінювання. 3. *Надайте загальну характеристику спеціальних методів оцінки, що дозволяють оцінити конкурентоспроможність підприємства за окремими аспектами його діяльності.* 3. *Конкуренція і конкурентна політика : категорії та поняття / В.Д. Лагутін, О.О. Бакалінська, О.В. Вертелева та ін.; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. К.: Київ.нац.торг.-економ.ун-т, 2009. – 320 с.*

3. Кількісні методи, що дають змогу оцінювати реальні шанси суб'єкта господарювання у конкурентній боротьбі за привабливі стратегічні зони господарювання. 4. *Розкрийте потенціали інноваційних, маркетингових показників.*

4. Спеціальні методи оцінки, що дозволяють оцінити конкурентоспроможність підприємства за окремими аспектами його діяльності: виробничим, інноваційним, маркетинговим, фінансовим тощо. 5. *Розкрийте потенціали виробничих, фінансових показників.*

5. Комплексні методи оцінки конкурентоспроможності. 6. *Надайте характеристику комплексних методів оцінки конкурентоспроможності.*

6. Оцінка конкурентоспроможності інтегрованих структур бізнесу та суб'єктів господарювання. 7. *Розкрийте зміст оцінки конкурентоспроможності інтегрованих структур бізнесу та суб'єктів господарювання.*

Тема 6. Діагностика управління конкурентною політикою підприємства 1. *Розкрийте послідовність та зміст структури управління конкурентною політикою підприємства.* 1. *Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик,*

1. Аналіз діяльності конкурентів як діюча система контролю.	2. Охарактеризуйте систему контролю діяльності конкурентів.	О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.
2. Аналізу підприємств-конкурентів, метою якої є визначення їх позицій, виявлення сильних і слабких сторін їх діяльності.	3. Охарактеризуйте рівень аналізу підприємств-конкурентів.	2. Конкуренція і конкурентна політика : категорії та поняття / В.Д. Лагутін, О.О. Бакалінська, О.В. Вертелева та ін.; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. К.: Київ.нац.торг.-економ.ун-т, 2009. – 320 с.
3. Оцінка власних можливостей і розробка стратегій й тактики конкурентної поведінки на ринку.	4. Розкрийте зміст інституціональної структури ринку й інновацій у відповідності до рівнів економічної агрегації.	3. Стратегічний аналіз галузі. Навчальний посібник / За ред. Лотиси О.Я. Тернопіль: Економічна думка, 2019 248 с.
4. Оцінка конкурентного середовища підприємства.	5. Назвіть основні напрями оцінки стратегічного потенціалу підприємства.	
5. Напрями оцінки стратегічного потенціалу підприємства.	6. Визначте методичні основи оцінювання конкурентних переваг підприємства.	
6. Методичні основи оцінювання конкурентних переваг підприємства.	7. Проаналізуйте основні елементи розробки стратегії й тактики конкурентної поведінки на ринку.	

Тема 7. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентною політикою	1. Сформулюйте поняття «конкурентна стратегія підприємства».	1. Андрощук Г.О., Шкляр С. В. Конкурентне право: захист від недобросовісної конкуренції : Науково-практичне видання. Київ: Юстініан, 2012. 472 с.
1. Конкурентна стратегія як концепція й система підпорядкованих їй дій підприємства, спрямованих на досягнення кінцевих цілей, що передбачають довгострокові дії.	2. Визначте конкурентні можливості підприємства	2. Борисенко З.М. Основи конкурентної політики: Підручник / З.М. Борисенко. К.: Таксон, 2015. 704 с.
2. Конкурентні можливості підприємства одержання конкурентних переваг над іншими підприємствами.	3. Які існують короткострокові тактичні ходи для адекватної й своєчасної реакції на ситуацію, яка необхідна для досягнення ринкового успіху.	3. Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Ун-т економіки та права «КРОК», 2013. 272с.
3. Короткострокові тактичні ходи для своєчасної реакції на ситуацію, яка необхідна для досягнення ринкового успіху.	4. Надайте загальну характеристику факторів, що впливають на вибір інвестиційної стратегії.	4. Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 480 с.
4. Плани конкурентної поведінки й надання додаткових цінностей для споживачів.	5. Розкрийте основні моменти планів конкурентної поведінки й надання додаткових цінностей для споживачів.	
5. Умови формування конкурентної стратегії визначення стратегічної мети підприємства та визначення типу конкурентної переваги.	6. Визначте основні умови формування конкурентної стратегії: визначення стратегічної мети підприємства та визначення типу конкурентної переваги.	
6. Стратегічна мета підприємства та масштаб конкуренції.	7. Обґрунтуйте вибір стратегії як інструмента управління конкурентною політикою.	

Тема 8. Конкурентна політика та політика у сфері малого та середнього бізнесу.	1. Визначте взаємозв'язок сучасної державної політики у сфері малого та середнього бізнесу з конкурентною політикою.	1. Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2013. 272с. 2. Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик,
---	--	--

<p>1.Взаємозв'язок сучасної державної політики у сфері малого та середнього бізнесу з конкурентною політикою.</p> <p>2.«Деолігархізація», «детронізація олігархів» та «відкриття природних монополій»: їх суть та значення.</p> <p>3.Значення конкурентної політики та політики економіки в розвитку сфери малого та середнього бізнесу в Україні.</p> <p>4.Ефективність конкуренції на ринках, де домінують МСП.</p> <p>5.Динаміка взаємовідносин між МСП і великими компаніями.</p> <p>6.Механізм формування конкурентної політики, яка враховує специфічні умови для функціонування малих і середніх підприємств в Україні.</p>	<p>2. <i>Розкрийте ефективності конкуренції на ринках, де домінують МСП.</i></p> <p>3. <i>Яким чином розраховується динаміка взаємовідносин між МСП і великими компаніями?</i></p> <p>4. <i>Визначте поняття «деолігархізація», «детронізація олігархів» та «відкриття природних монополій».</i></p> <p>5. <i>Розкрийте сутність та зміст механізму формування конкурентної політики.</i></p> <p>6. <i>Проаналізуйте механізм формування конкурентної політики в Україні.</i></p>	<p>О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2015. 480 с.</p> <p>3. <i>Конкуренція і конкурентна політика : категорії та поняття / В.Д. Лагутін, О.О. Бакалінська, О.В. Вертелева та ін..; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. К.: Київ.нац.торг.-економ. ун-т, 2009. – 320 с.</i></p>
--	---	---

<p>Тема 9. Конкурентна політика ЄС</p> <p>1.Історія формування спільної конкурентної політики ЄС.</p> <p>2.Адаптація українського законодавства до правил ЄС.</p> <p>3.Дослідження правових засад співробітництва України та ЄС з питань захисту конкуренції відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.</p> <p>4.Визначення прогаліни українського конкурентного законодавства.</p> <p>5.Перспективи і тенденції розвитку правового забезпечення захисту конкуренції в Україні.</p> <p>6.Імплементация положень законодавства ЄС щодо вертикальних угод.</p>	<p>1. <i>Визначте поняття та зміст правового забезпечення захисту конкуренції в Україні.</i></p> <p>2. <i>Надайте загальну характеристику етапів формування спільної конкурентної політики ЄС.</i></p> <p>3. <i>Розкрийте зміст способів управління портфелем цінних паперів.</i></p> <p>4. <i>Назвіть критерії класифікації перспектив і тенденцій розвитку правового забезпечення захисту конкуренції в Україні.</i></p> <p>4. <i>Визначте поняття імплементація положень законодавства ЄС щодо вертикальних угод.</i></p> <p>5. <i>Надайте характеристику моделей управління портфелем цінних паперів.</i></p>	<p>1. Андрощук Г.О., Шкляр С. В. <i>Конкурентне право: захист від недобросовісної конкуренції : Науково-практичне видання.</i> Київ: Юстініан, 2012. 472 с.</p> <p>2.Борисенко З.М. <i>Основи конкурентної політики: Підручник / З.М. Борисенко. К.: Таксон, 2015. 704 с.</i></p> <p>3.Борисенко З. М. <i>Конкурентна політика держави : підручник. Київ: Ун-т економіки та права «КРОК», 2013. 272с.</i></p> <p>4. <i>Державне антимонопольне регулювання: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О.В.Вертелева та ін. ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ: Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2015. 480 с.</i></p>
--	---	---

5. Засоби діагностики результатів навчання

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Конкурентна політика як складова частина економічної політики сучасної держави.
2. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин.
3. Основні правила конкурентної поведінки суб'єктів господарювання.
4. Державна конкурентна політика.
5. Сприяння і заохочення конкуренції - основа сучасної конкурентної політики.
6. Конкурентне законодавство як правова основа конкурентної політики.
7. Конституційне значення конкурентної політики.
8. Сутність і функції конкуренції. Види і фактори конкуренції.
9. Конкурентоспроможність, основні фактори.
10. Класифікація поняття «конкурентоспроможність».
11. Зв'язок конкурентоспроможності з іншими категоріями теорії конкуренції.
12. Стратегічний потенціал як основа забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
13. Політика розвитку конкуренції.
14. Розвиток конкуренції через поліпшення показників, що характеризують стан і динаміку конкурентного середовища на вітчизняних товарних ринках
15. Методи конкурентної політики держави: організаційно-контролюючі; адміністративно-імперативні; профілактично-роз'яснювальні.
16. Засоби конкурентної політики держави.
17. Конкурентна політика в системі інструментів державного регулювання економіки
18. Конкурентна політика як одна з форм державного регулювання національної економіки.
19. Складність процесу функціонування та розвитку конкурентних відносин зумовлює необхідність формування державної конкурентної політики як окремого цілісного напрямку економічної політики.
20. Конкурентна політика - один із найскладніших видів економічної політики.
21. Конкурентна політика як складова економічної політики держави.
22. Конкурентна політика держави сприяє економічній конкуренції, заохочуючи або змушуючи незалежних покупців і продавців вступати у конкуренцію на ринку.
23. Суть конкурентного регулювання, що спрямоване на підтримання раціональної ринкової структури та формування ефективної конкурентної поведінки підприємств.
24. Методи оцінки конкурентоспроможності
25. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності.
26. Якісні методи оцінювання.
27. Кількісні методи, що дають змогу оцінювати реальні шанси суб'єкта господарювання у конкурентній боротьбі за привабливі стратегічні зони господарювання та приймати виважені, з тактичного та стратегічного погляду, управлінські рішення.

28. Спеціальні методи оцінки – методи, що дозволяють оцінити конкурентоспроможність підприємства за окремими аспектами його діяльності – виробничим, інноваційним, маркетинговим, фінансовим тощо.
29. Комплексні методи
30. Основні принципи оцінки конкурентоспроможності.
31. Оцінка конкурентоспроможності інтегрованих структур бізнесу та суб'єктів господарювання.
32. Діагностика управління конкурентною політикою підприємства
33. Аналіз діяльності конкурентів як діюча система контролю й аналізу підприємств-конкурентів, метою якої є визначення їх позицій, виявлення сильних і слабких сторін їх діяльності, оцінка власних можливостей і на цій основі – розробка стратегії й тактики конкурентної поведінки на ринку.
34. Оцінка конкурентного середовища підприємства.
35. Напрями оцінки стратегічного потенціалу підприємства.
36. Методичні основи оцінювання конкурентних переваг підприємства.
37. Обґрунтування вибору стратегії як інструмента управління конкурентною політикою
38. Конкурентна стратегія як концепція й система підпорядкованих їй дій підприємства, спрямованих на досягнення кінцевих цілей, що передбачають як довгострокові дії, від яких залежать майбутні конкурентні можливості підприємства з одержання конкурентних переваг над іншими підприємствами, так і короткострокові тактичні ходи для адекватної й своєчасної реакції на ситуацію, необхідну для досягнення ринкового успіху.
39. Основною метою конкурентної стратегії є досягнення й реалізація конкурентних переваг, вона пов'язана винятково з планами конкурентної поведінки й наданням додаткових цінностей для споживачів.
40. Умови формування конкурентної стратегії: визначення стратегічної мети підприємства та визначення типу конкурентної переваги.
41. Стратегічна мета підприємства виділяє цільовий ринок і відповідно масштаб конкуренції, що припускає орієнтацію на весь ринок або на окремий його сегмент.
42. Вибір конкурентної стратегії, що відповідає стану конкурентного середовища.
43. Модель розвитку стратегічного потенціалу підприємства.
44. Моделювання конкурентної боротьби інтегрованих структур бізнесу.
45. Організаційно-економічне забезпечення теми управління конкурентною політикою
46. Організація моніторингу конкурентного середовища.
47. Моніторинг конкурентного середовища підприємства як комплекс взаємозалежних дій, спрямованих на постійний контроль за станом факторів конкурентного середовища суб'єкта господарювання й розробку способів адаптації до їх змін, що ґрунтуються на своєчасній оцінці і прогнозуванні ключових процесів у даному середовищі на базі отриманої інформації.
48. Метою організації цієї системи моніторингу є поширення розуміння поточного стану й тенденцій розвитку конкурентного середовища, у якому

перебуває підприємство, для прийняття обґрунтованих рішень щодо управління цими процесами.

49. Основні завдання моніторингу конкурентного середовища.

50. Предметна сфера моніторингу конкурентного середовища.

51. Формування системи стратегічного контролю підприємства.

52. Механізм управління конкурентними ризиками.

53. Моніторинг конкурентних переваг.

54. Розробка системи заходів щодо підтримки й розвитку конкурентних переваг.

55. Конкурентна політика та політика у сфері малого та середнього бізнесу.

56. Взаємозв'язок сучасної державної політики у сфері малого та середнього бізнесу з конкурентною політикою.

57. «Деолігархізація», «детронізація олігархів» та «відкриття природних монополій», їх суть, значення.

58. Значення конкурентної політики та політики у сфері малого та середнього бізнесу в розвитку економіки.

59. Ефективність конкуренції на ринках, де домінують МСП

60. Динаміка взаємовідносин між МСП і великими компаніями та механізм формування конкурентної політики, яка враховує специфічні умови для функціонування малих і середніх підприємств в Україні.

61. Конкурентна політика ЄС

62. Історія формування спільної конкурентної політики ЄС.

63. Адаптація українського законодавства до правил ЄС.

64. Дослідження правових засад співробітництва України та Європейського Союзу з питань захисту конкуренції відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

65. Визначення прогалини українського конкурентного законодавства.

66. Перспективи і тенденції розвитку правового забезпечення захисту конкуренції в Україні.

67. Імплементация положень законодавства ЄС щодо вертикальних угод.

6. Оцінювання

Правила набору балів – протягом курсу студент може набрати 100 балів, з яких до 60 балів набирається за рахунок виконання самостійних завдань та виступів на заняттях, і до 40 балів – на підсумковому контролі.

Студенти допускаються до підсумкового контролю за умов набору протягом семестру не менше 35 балів. Якщо студент набрав більше 90 балів, то за рішенням кафедри він може бути звільнений від заліку.

Теми	Максимальна оцінка на семінарському занятті для ДФН	Максимальна оцінка за СРС для ДФН	Максимальна оцінка на семінарському занятті для ЗФН	Максимальна оцінка за СРС для ЗФН
1	2	5	10	5
2	2	5		5
3	2	5		5
4	3	5		5
5	2	5	10	5
6	3	5		5
7	2	5		5
8	2	2,5		2,5
9	2	2,5	4,5	2,5
Залік	40		40	

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
82-89	добре	B	вище середнього рівня
75-81		C	загалом хороша робота
67-74		D	непогано
60-66	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика курсу

1. Завдання на самостійну роботу студентів, як індивідуальні, так і загальні, мають бути здані у вказаний час: на відповідному семінарському занятті чи у зазначений термін в Гугл-класі «Аналіз ринків та конкурентна

- політика». В разі несвоєчасного виконання завдання на автора (групу авторів) накладається штраф балів залежно від строку запізнення.
2. Під час дискусії та під час представлення групових робіт участь у ній обов'язкова для всіх членів групи. Необхідно вміти не лише виконати поставлене завдання, а й обґрунтувати його, пояснити особливості та висновки. Окрім того, участь у дискусії беруть як викладач, так і інші студенти академічної групи.
 3. Самостійна домашня робота є обов'язковою для всіх студентів. Студенти виконують її в об'ємі, необхідному для набрання достатньої кількості балів.
 4. Студентам рекомендується вести зошит з підготовки до занять, у який заносяться основні позиції лекційного заняття та представлено конспекти рекомендованих першоджерел з тем, питань, що виносяться на семінарські заняття. Представлений у зошиті матеріал має бути чітко структурований відповідно до питань, які розглядаються на семінарі.
 5. Поведінка на заняттях регламентується загальними правилами поведінки в учбових закладах та соціальними нормами взаємодії (не дозволяється застосовувати нецензурну лексику, перебивати викладача та одногрупників, самостійно без дозволу пересуватися по аудиторії, розмовляти під час занять по мобільному телефону або спілкуватися в соцмережах).
 6. Консультаційну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри економіки та підприємництва, який безпосередньо проводить заняття, або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: dekanat@kibit.edu.ua